

propietari (dominus), la part rústica comprenia l'instrumentum vocale (els esclaus), semivocale (els animals) i mutum (les eines dels esclaus). La part fructuària era destinada a l'elaboració i conservació dels productes del camp. En aquests llocs s'exploitava l'agricultura i en algunes d'elles s'hi feia vi. Eren edificacions petites i luxoses on no hi vivia l'amo. Que ho feia a la ciutat. En els segles II i III dC. Van tenir el seu màxim esplendor. Cap a finals del segle III hi hagué una crisi, arrel de la qual hi ha terratinents que se'n van de la ciutat cap el camp. Les viles passen a ser residències més luxoses. Amb la crisi, va haver una reorganització de les viles i una absorció per altres viles o creació d'altres de més grans. Molts d'aquests habitants eren colons itàlics o soldats llicenciats de l'exèrcit romà, que es quedaren a les terres catalanes i s'hi assentaren.

Amb l'ocupació franca, cap a principis del segle IV dC., la gran majoria de viles que funcionaven fins aleshores, comencen a ser destruïdes o abandonades. Les que es tornen a ocupar es fan més grans. A la Laietània el 20% de les viles van desaparèixer.

La Semproniana identificada per Josep Estrada, en treballs de 1969 i 1993, era un nucli citat als itineraris romans, com per exemple en els Vasos de Vicarello, trobats a finals del segle XIX al jaciment d'Acquae Apollinares, a Vicarello (Itàlia). En un dels quatre vasos s'esmenta que Semproniana estava a l'encreuament de les Vies Augusta i Ceretana, per tant un important lloc estratègic i comercial. Els romans l'anomenaven hostal. Cal també recordar la làpida trobada al carrer Corró de Granollers amb una inscripció dedicada a un tal Oppius, que va ser enterrat al costat de la via que unia Barcino amb Iulia Libica (Llívia), troballa important perquè és la inscripció romana més antiga localitzada a la nostra ciutat. Cal dir que M. Mayer (1997) situa Semproniana entre Parets del Vallès i el sud-oest del municipi de Granollers.

A Granollers, s'han trobat restes d'aquelles viles o cases pairals benestants, que evidencien un alt nivell econòmic i de luxe. S'han trobat estances decorades amb mosaics i pintures de gran bellesa, gaudien de banys finament decorats. Això i la necròpolis de Can Trullàs ha aportat dades pel coneixement de la forma de vida i dels rituals funeraris dels segles II i III dC.

Sobre aquestes restes romanes va néixer la vila medieval. Hi ha documents dels anys 930 i 944 on surt el nom de Granularius. La vila medieval es va bastir al voltant del turó que ocupa l'església de Sant Esteve. El 1291, al voltant d'aquest turó, s'hi van bastir les muralles medievals amb un perímetre de 2.800 metres que donaven protecció als poc menys de 1.000 habitants que hi havia i als pagesos de la rodalia. En començar la tercera guerra carlina, l'abril de 1872, es féu construir una altra muralla, més feble que la medieval, prova d'això és la facilitat amb la que uns 3.000 carlins van entrar a la ciutat.

Entre aquestes dues èpoques, la romana i la medieval, hi ha un buit que no ens permet saber

que va passar amb la vila, si va ser abandonada, reocupada o va tenir una activitat constant.

Cal tenir només una mica d'imaginació per pensar com devia ser la vida quotidiana en aquesta vila i els seus voltants. Si féssim una ullada enrere podríem veure l'exèrcit romà com circulava per les vies i camins esmentats amb la seva perfecta formació, per anar a sotmetre als pobles indígenes que s'havien revoltat. No podem saber si els pobladors d'aquesta zona van estar entre ells com ho feren els ilergetes cap a l'interior.

I bé, com diu un tríptic de l'Ajuntament de Granollers, la ciutat ha estat un lloc de pas, bastida al voltant del mercat i de l'intercanvi comercial entre la pagesia, els artesans i els comerciants, i, al llarg de la història, d'uns eixos de comunicació: els camins romans, el camí Ral, la carretera i el tren. Fins avui han transcorregut més de dos mil anys d'història que s'ha anat superposant en un reduït espai, fent-se i refent-se sobre un mateix indret. Un ric entrellat de patrimoni i d'història que hem de conèixer, preservar i transmetre com a llegat d'identitat amb el qual tots hi hem de col·laborar. També cal que les administracions hi dediquin més recursos econòmics i materials, que no tot es redueixi a excavacions d'urgència.

Per ampliar coneixements si teniu curiositat podeu llegir els articles escrits a la Revista Lauro núm. 21, per Montse Tenas, "El nucli romà de Granollers: elements per a un debat", pp. 5-15; o també el de Jaume Dantí, "Granollers, una vila amb places i porxos", pp. 16-25.

Maria Llerda Jané

Aspecte de les excavacions efectuades l'abril de 2001 al carrer sant Jaume, núm. 18, on es va descobrir aquesta construcció amb un pati enrajolat, amb característiques similars a les troballes de fa uns anys a l'actual parking de can Jaume. Foto M. Luís